

2024-2025 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. YAZILI ORTAK SINAV
PROVASI SORULARI (ORTA DÜZEY)
(SORULAR MEB'İN YAYIMLADIĞI 9. SINIF ORTAK SINAV SENARYOLARINDAN SENARYO 1'E GÖRE
DÜZENLENMİŞTİR.)

1.

Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler!
Yedi renk, yedi sesten sayısız belirişler...
Eyüp öksüz, Kadıköy süslü, Moda kurumlu,
Adada rüzgâr, uçan eteklerden sorumlu.
Her şafak Hisarlarda oklar çıkar yayından
Hâlâ çılgınlık gelir Topkapı Sarayı'ndan.
Ana gibi yâr olmaz, İstanbul gibi diyar;
Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...

a. Yukarıdaki şiirde yer alan “bahtiyar, kurumlu” kelimelerin anlamlarını yazınız

b. “Eyüp öksüz, Kadıköy süslü, Moda kurumlu” mısralarındaki ileti türünü (açık, örtük) nedeni ile birlikte yazınız.

c. “Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler!” mısraındaki imgenin ne olduğunu ve imgenin şiire kattığı anlam zenginliği yazınız.

d. “Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...” mısralarında hangi edebî sanata yer verilmiştir?

2. Sevdiğiniz bir şehrin güzelliklerini, sizin üzerinizdeki etkisini, ona olan sevginizi anlatan bir paragraf oluşturunuz. (Yazınız; cümle sayısı, verilen konu, fikir, tutarlılık, bütünlük, üslup ile imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

3. Ertesi yıl annem, yazın gene İstanbul'a gitti. Biz yalnız kaldık. Hasan'a ahır hâlâ yasaktı. Geceleri yatakta atların ne yaptıklarını tayların büyüüp büyümediğini bana sorardı. Bir gün birdenbire hastalandı. Kasabaya at gönderildi. Doktor geldi. "Kuşpalazı" dedi. Çiftlikteki köylü kadınlar eve üşüştiler. Birtakım tekir kuşlar getiriyorlar, kesip kardeşimin boynuna sarıyorlardı. Babam yatağın başucundan hiç ayrılmıyordu. Dadaruh çok durgundu. Pervin hüngür hüngür ağlıyordu.

– Niye ağlıyorsun? diye sordum.

– Kardeşin hasta.

– İyi olacak.

– İyi olmayacak.

– Ya ne olacak?

– Kardeşin ölecek! dedi.

– Ölecek mi?

Ben de ağlamaya başladım. O hastalandığından beri Pervin'in yanında yatıyordum. O gece hiç uyuyamadım. Dalar dalmaz, Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyor "İftiracı! İftiracı!" diye karşımda ağlıyordu.

Pervin'i uyandırdım.

– Ben Hasan'ın yanına gideceğim, dedim.

– Niçin?

– Babama bir şey söyleyeceğim.

– Ne söyleyeceksin?

– Kaşığı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

– Hangi kaşığı?

– Geçen yılki. Hani babamın Hasan'a darıdığı...

Sözümü tamamlayamadım. Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum. Ağlaya ağlaya Pervin'e anlattım. Şimdi babama söylersem, Hasan da duyacak belki beni başışlayacaktı.

a. Bir hikâyeden alınmış yukarıdaki metinde hâkim olan duygu/duygular nelerdir?

b. Hikâyede kardeşine iftira atarak onun çok üzülmesine, hastalanıp ölmesine yol açan olumsuzluklara sebep olan ve kardeşine gerçekleri söyleme fırsatı bulamayan bir ağabeyin durumu dile getirilmiştir. **Siz bu ağabeyin yerinde olsaydınız kardeşinize neler söylemek isterdiniz? Duygularınızı ifade eden bir metni, hikâye tekniklerini kullanarak oluşturunuz. (Yazınız; cümle sayısı, verilen konu, fikir, tutarlılık, bütünlük, üslup ile imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)**

4. Biz yıllarca olağan üstü bir gayretle çalıştık. Pek çok olumsuzluğu geride bırakarak başarıya ulaştık ve şirketimizi kurduk. Bu hafta sonu şirketimizin birinci yıldönümünü kutlayacağız. Kutlama partisinde giymek için kendime gül gurusu renginde bir elbise aldım. Akşam yemeği şeklinde gerçekleşecek partinin menüsüne çiğköfte ve tavukgöğsü eklenmesini rica ettim. Her şeyin en güzeli olsun istiyorum. Çünkü biz en iyisini hakediyoruz.

Yukarıdaki parçada yer alan yazım yanlışlarını bulunuz. Doğrularını aşağıya yazınız.

5. Sözlü ve yazılı anlatımda başarı sağlamanın tek şartı şudur () Konumuzu anlamak () Neyin üzerinde duracağız () ne hakkında söz söyleyeceğiz? Ele alacağımız sorun () düşünce ya da olayı hangi açıdan işleyeceğiz ()

Bu parçada ayraç ile gösterilen boşluklara uygun noktalama işaretlerini getiriniz.

**2024-2025 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. YAZILI ORTAK SINAV
PROVASI SORULARI CEVAP ANAHTARI (ORTA DÜZEY)
(SORULAR MEB'İN YAYIMLADIĞI 9. SINIF ORTAK SINAV SENARYOLARINDAN SENARYO 1'E GÖRE
DÜZENLENMİŞTİR.)**

1.

Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler!
Yedi renk, yedi sesten sayısız belirişler...
Eyüp öksüz, Kadıköy süslü, Moda kurumlu,
Adada rüzgâr, uçan eteklerden sorumlu.
Her şafak Hisarlarda oklar çıkar yayından
Hâlâ çılgınlık gelir Topkapı Sarayı'ndan.
Ana gibi yâr olmaz, İstanbul gibi diyar;
Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...

a. Yukarıdaki şiirde yer alan bahtiyar, kurumlu kelimelerin anlamlarını yazınız

bahtiyar: mutlu

kurumlu: Kendini büyük ve önemli gösteren; azametli, dikbaşlı.

b. “Eyüp öksüz, Kadıköy süslü, Moda kurumlu” mısralarındaki ileti türünü (açık,örtük) nedeni ile birlikte yazınız.

Bu mısralardaki ileti örtük ilettir. Anlatılmak istenen açıkça söylenmemiş ad aktarması sanatından yararlanarak örtük ve mecazlı bir söyleyiş tercih edilmiştir.

c. Yedi tepe üstünde zaman bir gergef işler! mısrasındaki imgenin ne olduğunu ve imgenin şiire kattığı anlam zenginliği yazınız.

Şair, soyut kavram olan “zaman” elindeki, çerçeveye gerili kumaşa nakış işleyen bir insan gibi hayal ederek yeni bir imaj oluşturmuştur. Yedi tepe diye bahsettiği İstanbul'dur. İstanbul'un zamanın etkisiyle yaşadığı değişiklikler imgeli söyleyiş ile dile getirilerek anlam zenginleştirilmiştir.

d. “Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar...” mısralarında hangi edebî sanata yer verilmiştir?

Gülen ve ağlayan sözcükleri kullanılarak tezat sanatına yer verilmiştir.

2. Sevdiğiniz bir şehrin güzelliklerini, sizin üzerinizdeki etkisini, ona olan sevginizi anlatan bir paragraf oluşturunuz. (Yazınız; cümle sayısı, verilen konu, fikir, tutarlılık, bütünlük, üslup ile imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

Severim Sivas'ı, hem de çok... Ruhumu elinde yoğurmuştur bu şehir benim. Kendi ruhunu ruhuma üflemiş, kendisiyle nefes alıp veren bir ruha dönüştürmüştür beni. Çocukluğum, gençliğim hep onun hatırlarıyla doludur. İnsanlık tarihini; toprağında damar damar, tabaka tabaka yaşatır Sivas. Hanımız, hamamımız, köprümüz, medresemiz, mabedimiz; sadece taş değil “vârisi olmakla mağrûr olduğumuz” bir miras, şanlı devirlerimizi diri tutan, geçmişimizi geleceğimize taşıyan alemdâr ve ruh çınarımızın kökleridir. Kışlarımız, demir dağlar gibi yücelen iradelerimizi, mehabetimizi çelikleştirerek bahara emanet eder bizi.

3. Ertesi yıl annem, yazın gene İstanbul'a gitti. Biz yalnız kaldık. Hasan'a ahır hâlâ yasaktı. Geceleri yatakta atların ne yaptıklarını tayların büyüüp büyümediğini bana sorardı. Bir gün birdenbire hastalandı. Kasabaya at gönderildi. Doktor geldi. "Kuşpalazı" dedi. Çiftlikteki köylü kadınlar eve üşüştiler. Birtakım tekir kuşlar getiriyorlar, kesip kardeşimin boynuna sarıyorlardı. Babam yatağın başucundan hiç ayrılmıyordu. Dadaruh çok durgundu. Pervin hüngür hüngür ağlıyordu.

– Niye ağlıyorsun? diye sordum.

– Kardeşin hasta.

– İyi olacak.

– İyi olmayacak.

– Ya ne olacak?

– Kardeşin ölecek! dedi.

– Ölecek mi?

Ben de ağlamaya başladım. O hastalandığından beri Pervin'in yanında yatıyordum. O gece hiç uyuyamadım. Dalar dalmaz, Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyor "İftiracı! İftiracı!" diye karşımda ağlıyordu.

Pervin'i uyandırdım.

– Ben Hasan'ın yanına gideceğim, dedim.

– Niçin?

– Babama bir şey söyleyeceğim.

– Ne söyleyeceksin?

– Kaşığı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

– Hangi kaşığı?

– Geçen yılki. Hani babamın Hasan'a darıdığı...

Sözümü tamamlayamadım. Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum. Ağlaya ağlaya Pervin'e anlattım. Şimdi babama söylersem, Hasan da duyacak belki beni bağışlayacaktı.

a. Bir hikâyeden alınmış yukarıdaki metinde hâkim olan duygu/duygular nelerdir?

Hikâyede hâkim olan duygu; hüznün, pişmanlık ve suçluluktur.

b. Hikâyede kardeşine iftira atarak onun çok üzülmesine, hastalanıp ölmesine yol açan olumsuzluklara sebep olan ve kardeşine gerçekleri söyleme fırsatı bulamayan bir ağabeyin durumu dile getirilmiştir. Siz bu ağabeyin yerinde olsaydınız kardeşinize neler söylemek isterdiniz? Duygularınızı ifade eden bir metni, hikâye tekniklerini kullanarak oluşturunuz. (Yazınız; cümle sayısı, verilen konu, fikir, tutarlılık, bütünlük, üslup ile imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

Bilemedim Hasan. Sana bu kadar acı vereceğimi hesap edemedim. Şimdi keşke geriye dönebilme imkânımız olsa da o günü yeniden yaşasak. Biliyorum bu mümkün değil. Biliyorum sözlerimin hiçbir anlamı yok. Ama sen de şunu bil lütfen. Ben seni o kadar çok seviyorum ki... Canımdan çok sevdiğim birini bu hâle getirmiş olmak yüreğimi parçalıyor, içimi yakıyor. Senin acılarını keşke ben alabilsem, keşke saçını okşarken, gül yüzünü severken hep bana geçse acıların. Hasan, hayatımdaki en değerli varlıksın ve maalesef şimdi an çok acıyan yanımsın. Sana olanları düşündükçe göğsüm daralıyor, nefesim bir kor hâline geliyor ve sönmeyen bir ateş gibi ruhumu yakıyor. Anlatamayacağım kadar pişman, anlatamayacağım kadar üzgünüm. Ne olur beni affet!

4. Biz yıllarca olağan üstü bir gayretle çalıştık. Pek çok olumsuzluğu geride bırakarak başarıya ulaştık ve şirketimizi kurduk. Bu hafta sonu şirketimizin birinci yıldönümünü kutlayacağız. Kutlama partisinde giymek için kendime gül gurusu renginde bir elbise aldım. Akşam yemeği şeklinde gerçekleşecek partinin menüsüne çiğköfte ve tavukgöğsü eklenmesini rica ettim. Her şeyin en güzeli olsun istiyorum. Çünkü biz en iyisini hakediyoruz.

Yukarıdaki parçada yer alan yazım yanlışlarını bulunuz. Doğrularını aşağıya yazınız.

olağanüstü yıl dönümü gülkurusu çiğ köfte hak ediyoruz

5. Sözlü ve yazılı anlatımda başarı sağlamanın tek şartı şudur (:). Konumuzu anlamak (.) Neyin üzerinde duracağız (,) ne hakkında söz söyleyeceğiz? Ele alacağımız sorun (,) düşünce ya da olayı hangi açıdan işleyeceğiz (?)

Bu parçada ayraç ile gösterilen boşluklara uygun noktalama işaretlerini getiriniz.